

Mayská jména

a jejich tvorba

Created by Colombo

Obsah

1 Úvod	2
2 Hledání vzoru	2
2.1 Základní vzor	2
2.2 Rozvinutí vzoru	2
3 Vzorová jména	3

1 Úvod

Mayové, přezdívaní Řekové Nového světa, jsou mou velkou zálibou. V tomto textu bych vám rád představil, jak by mohla vypadat mayská jména, pokusím se vám pomoci vytvořit repliky jmen tak, jak by skutečně vyzněla uším indiána. Vycházím zejména z Popol Vuhu, knihy vladařovy, a tudíž i jména budou spíše z jižní jazykové skupiny. Představím ale i ukázky ostatních. Nebudu zde předkládat seznamy divně znějících jmen v cizích jazycích, které byste nejspíše, pokud nemáte znalosti španělštiny, neuměli vyslovit. Ačkoliv pro úplnost dokreslení atmosféry přidám i pár jmen skutečných.

2 Hledání vzoru

Vzorem je myšlen základ jména. To, co má skutečnou symbolickou hodnotu, podobně jako Jiří znamená zemědělec, Petr skála nebo zjevnější Bohumil milující boha či Dobroslav oslavující dobro. Dnes, kdy je spousta jmen přejatých a móda slovanských jmen, snad krom Miloslava, u nás nepanuje, se to nám může zdát nepřirozené. Ale dříve se vybírala jména právě pro svou symbolickou hodnotu.

2.1 Základní vzor

Mayských vzorů bylo nespočet. Převážně to byly vzory beroucí si inspiraci v přírodě, a to zejména zvířata. Zvěři bylo odedávna přisuzované polobožské postavení ve všech kulturách, nejinak tomu bylo u Mayů. Vyzvedávaly se jejich schopnosti jako je síla, mrštnost, obratnost a tyto poté byly základním kamenem symboliky. Zvířecí vzory můžeme najít ve jménech jako Hunbatz [*chun-bac*] – *Jeden Vřešťan*, Hunchouén [*Chun-čovuén*] – *Jeden Pavián*(řemeslník), Quitze Balam [*kice balam*] – *Prorok Jaguár, Tlapa Jaguára* nebo *Sova Vrhač oštěpů*.

Dalšími hodnotnými vzory byly živly, déšť, voda, skála, oheň. Například slavný válečník z Teotihuacanu¹ se jmenoval *Zrodil se Oheň* nebo mayský vládce *Bouřkové Nebe*.

Výčtem vzorů bych mohl pokračovat dále, třeba zub; krev², můžeme vzít cokoliv symbolického.

2.2 Rozvinutí vzoru

Rozvinutím vzoru prohloubíme jeho symboliku, umocníme ji, či přidáme nový rozměr. Rozvinutí vzoru nejčastěji probíhalo předponou Ix, číslicí či přívlastkem.

Číslice V Popol Vuhu se můžeme setkat s poměrně dosti jmény s číslicí. Je to zejména Jedna, Sedm a méně často Devět. Jednalo se o den narození. Jedna

¹Teotihuacan je významné kulturní nemayské středisko zhruba ve stejné oblasti jako později Tenochtitlan. Má se za to, že válečník Zrodil se Oheň vytvořil svým příchodem rivalitu mezi mayskými celky a tak nastartoval to, čemu dnes říkáme Klasická mayská kultura.

²Slovo pro krev znamenalo také mízu stromu, potomstvo, kaučuk a kaučukový míč.

se vyskytuje ve jménech Hunahpú [*Chun-achpú*] – *Jeden Střelec* či Lovec (s foukačkou), Hun-Camé [*Chun Kamé*] – *Jeden Smrt*, sedm ve jménech Vucub-Caquix [*vukub kakíš*] – *Sedm Arara*, Vucub-Camé [*vukub kamé*] – *Sedm Smrt* a nakonec číslice devět v Beleheb-Queh [*beleheb kech*] – *Devět Jelen*.

Předpona Ix Předpona Ix [iš] je taky poměrně častá. Znamená mladší, podobně jako Jaroslav Novák ml. nebo latinské slovo junior, ale může taky nabývat významu malý případně jako česká zdvojnělina. Ixbalanque [*išbalanké*] je tak *Malý Jaguár* (nebo také *Malý Čaroděj*) nebo Ixquic [*iškik*] – *Malá Krev*²

Přívlastek Mayové používali spoust přívlastků. Můžeme je vyjádřit jako přívlastky shodné, například Jaguáří Tlapa, či jako neshodné Tlapa Jaguára. Přívlastky mohou být barvy³, například *Modrý Jaguár* nebo *Červený Kolibřík*, denní doba, ve jméně *Kolibřík Jitra*, světové směry⁴ *Pavián Západu*. Důležité bývá opravdu nějak rozvinout onen vzor, dodat mu hlubší smysl. Možnosti jsou takřka neomezené.

3 Vzorová jména

Nejdříve si vybereme nějaký vzor. Ať už zvíře či předmět. Líbí se mi havranovití ptáci, tak si vyberu Havrana. Teď si můžu vybrat, jestli k tomu přidám číslo, rozvinu havrana přívlastkem nebo obojí. Zkusím obojí, vyberu si Jedna, symbolika čísel je jasná a k Havranovi moc vztah nemá, narozdíl od přívlastku. Teď něco, co má k Havranovi nějaký vztah, třeba nepřímý. Podívám se tedy na obrázek havrana a nechám plynout fantazii. Havran je černý, černá symbolizuje Noc. A mám to. Výsledné jméno by bylo Jeden Havran Noci, Hun-Huh Acab [chun chuch akab].

³Mayové neměli výraz pro zelenou, zelená pro ně byla modrou.

⁴Světové směry měly svou vlastní symboliku. Každý byl symbolizován barvou a odkazoval na jeden svět, do kterého přišli po smrti. Toto platí zejména pro Tolteky (nejznáměji u Aztéků), ale vzhledem k spojení v maysko-toltéckou kulturu na Yukatánu to zde zmiňuji

Jeden Jaguár
Kouřící Žába
Mlčící Pes
Dvě Puma
Plovoucí Sova
Bílá Smrt
Červený Arara
Plačící Opice
Osm Smutný Oheň
Šest Orel
Černý netopír
Osm Žlutý Klas
Jeden Snící Sýček

Jelen Západu
Devět Havran
Pevná Skála
Tma Východu
Sedm Jeden Střelec
Devět Hlučný Potok
Modrý Had Severu
Tři Sovička (Tři Malá Sova)
Červený Had
Jeden Aligátor
Pět Voda
Ohnivý Střelec